

MESÉKBE MENEKÜLVÉ

Hans Christian Andersen szomorú világa

Andersen meséi varázslatosak és szórakoztatóak, de egyben búskomorak és felkavaróak is. Aki megismeri az író életútját, nehezen tudja megállni, hogy össze ne kösse azt a szomorú mesékkel.

◆ Andersen születésekor minden körülmény adott volt ahhoz, hogy egy teljesen átlagos család teljesen átlagos tagja váljon belőle, aki soha semmiben nem tűnik ki a tömegeből, és a társadalom számára észrevétlenül hal meg néhány évtizeddel később. Apja cipész volt, anyja egyszerű, írástudatlan mosónő. Dániában, Odense városának szegénynegyedében született 1805-ben, szegények számára fenntartott iskolába járt. Ráadásul itt is átlagon aluli teljesítményt nyújtott: írni és olvasni is csak kínkeservesen tudott megtanulni. A család egy pici házban, egy szobában aludt, aztán amikor a kis Hans Christian megszületett, anyagi helyzetük tovább romlott. Két évre rá még ennél is rosszabb körülmények közé kellett költözniük. Itt már három család osztozott egy házon, tizenketten zsúfolódtak össze néhány apró szobában.

Mivel magánélet ilyen viszonyok között egyetlen pillanatra sem volt lehetséges, a kisfiú befelé menekült: a saját képzeletvilágában töltötte az ideje

”

Hiába lett messzi földön tisztelt, világhírű író,

mindig érezte, hogy a világ nem fogadja be.

nagy részét. Apjának volt néhány régi könyve, ezeket olvasta föl a gyerekek estéenként. Hans kedvence az *Ezeregyéjszaka* volt, akárhányszor képes volt végighallgatni ezeket az egzotikus, valószínűtlen történeteket.

Amikor tizenegy éves lett, megtörtént, amitől minden munkáscsalád a legjobban rettegett: meghalt az apa, és a család bevétele hirtelen a töredékére zuhant. A fiú elvesztette azt az embert, aki enyhítette a mindennapok nehézségeit a szeretet és a mesék erejével. Andersen alig-alig járt be az iskolába, minden tantárggyal küszködött. Eközben munkát vállalt, ahol csak tudott. A mesék imádata töltötte ki az életét: ezeket kívülről tudta, és mivel olvasni nem nagyon tudott, fejből mondta el, akinek csak lehetett.

Tizennégy évesen rábeszélte az anyját, hogy engedje el egyedül Koppenhágába szerencsét próbálni. Itt persze csöbörből vödörbe került. Nyomortanyákon lakott, és megpróbálta alkalmi munkákból fenntartani magát. Előbb egy takács segédje lett, aztán egy szabóé. Egy tánc csoportba is bekezdkedett, de olyan ügyetlenül botladozott, hogy elküldték. Később a Dán Királyi Színház kórusában próbált énekelni, de hiába volt szép szoprán hangja, amint elkezdett mutálni, kipenderítették. Verseket írt, meséket talált ki, a színházon és a költői mesevilágokon kívül semmi nem érdekelt. Erre az időszakra nyilvánvalóvá vált, hogy „nem erre a világra való”, és gondjai lesznek a társadalomba való beilleszkedéssel.

Egyszer mégis szerencséje volt. A színház igazgatója, Jonas Collin kedvelte a csetlő-botló gyereket, és nagyra értékelte az írásait. Azt javasolta neki, hogy próbáljon meg ebbe az irányba elindulni, ráadásul VI. Frigyes királytól szerzett neki egy ösztöndíjat. Így Hans Christian

Andersen tizenhét évesen beiratkozhatott egy bentlakásos középiskolába. A magába forduló, furcsa gyerekek persze itt sem volt nyugalma. Nemcsak a diáktársai, hanem a tanárai is gúnyolták, megalázták, büntették azért, mert író akart lenni. Az oktatási rendszer minden eszközevel megpróbálták „tisztességes állampolgárt” faragni belőle. Hosszú évek szenvedése után Collin végül kivette a fiút az iskolából, és Hans magántanulóként készült tovább az egyetemi felvételire, amely kínkeserve-sen, huszonhárom éves korára sikerült neki.

Korai írásai kezdetben mérsékelt, majd egyre komolyabb sikert arattak. Harmincévesen jelentette meg az első négy meséjét tartalmazó kötetét, egyre ismertebb lett a neve az olvasóközönség körében, a király jóindulatának újabb megnyilvánulásaként pedig utazási ösztöndíjat is kapott. Bebarangolta egész Európát, és újtá-írói később hatalmas sikert arató útleírásokat publikált. Egymás után jelentek meg a meséskönyvei, negyvenes éveire már világhírűvé vált. Voltak írásai, amelyek előbb jelentek meg egy amerikai magazinban, mint Dániában.

A siker ellenére Andersen magányos volt, pedig mindennél jobban vágyott arra, hogy valaki végre szeresse. Számos nőbe lett halálisan szerelmes, de mindegyikük visszautasította a közeledését. Végtelenül ügyetlenül és gátlásosan próbált udvarolni, a nők inkább barátot és testvért láttak benne. Életéről részletes naplót vezetett, ezért tudjuk, hogy család híján időről időre bordélyházakban próbált társaságot találni magának. Négy ilyen bejegyzés szerepel a naplójában, és mind a négy ugyanazt a forgatókönyvet követi. Andersen bemegy, beszél a madammal, kiválaszt egy lányt, bemennek a szobába, majd megsajnálja, pénzt ad neki, és távozik anélkül, hogy bármi történt volna. Nem tudta elviselni, hogy léteznek olyan helyek, ahol „emberi húst” árusítanak. Egy idő után a férfiak felé fordult, megpróbált például szerelmi kapcsolatot kialakítani *Edvard Collinnal*, egykori jóakarója fiával, aki udvariasan visszautasította. Andersen korábban *Edvard hűgának*, *Louise-nak* is szerelmet vallott. Viszonyt folytatott több férfival is, többek közt a szász-weimari-eisenachi nagyherceggel. Ezekből a vonzalmaiból egyáltalán nem csinált titkot, ezzel sok fejcsóválást és gúnyt váltott ki a tizenkilencedik század közepi társadalomban. ➤

Egyik kedvenc időtöltése szinte jelképe lehetne az introvertált ember magába fordulásának. Papírkivágásokat készített, méghozzá nagy mennyiségben. El lehet képzelni, hány ilyen sziluettet vágott ki, ha még ma is négyszáz megtalálható különböző gyűjteményekben. Persze ezek sem hétköznapi darabok. Az egyik lezárt palackban táncoló balerinát ábrázol, egy másik egy sarkantyús csizmás, virágfejú botanikust, egy harmadikon pedig egy nagy szélmalom tövében kedvenc mesefigurájának, Ole Luköiének két példánya esernyőket feszít egy-egy gyerek feje fölé. Az utolsó darab olyan bonyolult és kifinomult munka, mintha egy furcsa csipketerítő tucatnyi figuráját nézegetnénk.

A szeretetkeresés utat talált magának az Andersen mesékbe is. A kis hableány annyira vágyakozik az emberek közé, hogy egész harmonikus világát hajlandó hátrahagyni a gyönyörűséges, fiatal királyfi szerelméért. Vállalja, hogy soha többé ne tudjon beszélni, sőt azt is, hogy halfarka helyett lábat varázsoljon neki egy boszorkány, és minden lépése annyira fájjon, mintha késpengék járnak. A végén mindent elveszít, meghal, és habként szétfoszlik a tenger vizében, miután a királyfi egy emberlányt vesz feleségül. Hasonló mélabú, reménytelen szerelem és kirekesztettségérzése árad A Rendíthetetlen ólomkatona történetéből. A féllábú katona veszélyről veszélyre bukácsol a balerina szívéért, míg végül mindketten a kályhában hálnak tűzhalált.

Érdekes adalék, hogy azok a történetek, amelyeket ma Andersen-mesékként ismerünk, erősen cenzúrázott változatok. A kis hableány nyelvét például az eredeti változatban kivágják, ezt azonban átírták a puritán elveket valló, Viktória királynő kori Nagy-Britanniában, így az új verzió szerint a vízi boszorkány fizetségképpen egyszerűen elveszi a hangját.

Az egyik legismertebb meséje Ole Luköie világát jeleníti meg. Ez a furcsa lény – manó vagy ember, nem tudni pontosan – este, lefekvésidőben oson a gyerekek szobájába. Csöndesen, papucsban, színes kabátban jár, és két esernyőt hord a hóna alatt. Az egyikben gyönyörű képek vannak, a másikon semmi. A gyerekek szemébe varázstejet hint, hogy ne lássák őt, majd a nyakukra lehel, amitől elnehezül a fejük, és elalszanak. A jó gyerekek feje fölé a színes ernyőt terjeszti ki, ők szépeket álmodnak, az engedetlen gyerekek viszont a fekete ernyőt kapják. Ők úgy alszanak reggelig, mint a tuskó, és nem álmodnak semmit.

Nem szokványos gyermekese ez, lehet érezni, hogy valami sötétebb dolog húzódik meg a háttérben.

Az eredeti történet E. T. A. Hoffmann meséje, amelyik régi legendák alapján a Homokemberről szól. Ő nem olyan kedves manó, mint Ole Luköie: az aludni nem hajlandó, rossz gyerekek szemébe homokot szór, hogy ne tudják nyitva tartani. Ekkor a Homokember kiveszi a szemüket az üregéből, összegyűjti őket sok-sok házból, majd elviszi a hold túlsó oldalára, a fészkébe, és megeteti a gyerekeivel. A történet végén kiderül, hogy Ole Luköiének van egy testvére, akit ugyanígy hívnak. Ő csak egyszer jön el az ember életében, mert ő a Halál.

Andersen nem minden meséje szól gyerekeknek. Vannak olyanok is, amelyek kifejezetten felnőtteknek szólnak, és felkavaró dolgokról szólnak. Az egyikben egy férfi árnyéka függetleníti magát, és belopózik egy házba, hogy az ott felhalmozott titkokat kilesse, majd emberként él, zsarolással meggazdagszik, és árnyékává, rabszolgájává teszi az egykori gazdáját. Más történetekben olyan témák szerepelnek, mint a sírgyalázás, a lefejezés, egy udvarlót lemészárló sorozatgyilkos herceg, egy gonosz herceg, aki nőket és gyerekeket gyilkol, majd hadsereggel támad a mennyországra, vagy egy anya, akinek elragadja gyermekét a Halál, neki pedig tüskés ágakkal kell véresre marcangolnia a mellkasát, hogy megtudja, merre vitte.

Hans Christian Andersen egész életét sötét gondolatok között élte le. Hiába telt életének csaknem a fele utazással, hiába lett messzi földön tisztelt, világhírű író, mindig érezte, hogy a világ nem fogadja be. Ennek talán legjobb példája a Charles Dickensszel folytatott, rossz véget ért barátsága. Megismerkedésük után évekig leveleztek, egymás iránt mély tiszteletet tanúsítottak, majd Andersen megint félreértelmezett egy kapcsolatot. Meglátogatta a nagy író és családját, de annyira jól érezte magát, hogy nem jutott eszébe távozni, és hetekig kéretlenül náluk vendégeskedett. Dickens – amikor végre megszabadult tőle – megszakította vele a kapcsolatot, és a leveleire sem válaszolt többé.

Andersen hatvanhét éves korában egy éjszaka kiesett az ágyából, és olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy nem tudta őket kiheverni. A halál hetvenévesen érte. Nem sokkal korábban azt kérte, hogy a temetésén olyan ütemű zenét játsszanak, amilyenre a gyerekek is kényelmesen tudnak lépkedni az aprócska lábukon. Amikor az ágyában holtan találták, a mellkasán egy vékony bőrtárca feküdt. Benne az egyik, évtizedekkel korábbi, viszonzatlan szerelme, egy Riborg Voigt nevű lány levele volt elrejtve. ♦

Karikó Katalin
mRNS alapú vakcina

VILÁGRASZÓLÓ MAGYAROK, VILÁGFORMÁLÓ TALÁLMÁNYOK

Bennük a jelen.
Benned a jövő.

INTERAKTÍV
KIÁLLÍTÁS
FEBRUÁRTÓL

ÁLMOK 20
ÁLMODÓI

MINISZTERELNÖKSÉG

MLIR
MILLENÁRIS

almokalmodoi.hu

SZÖVEG –
SZABÓ BORBÁLA

SOROZAT –
HUNGARIKUM

ILLUSZTRÁCIÓ –
BALASSA NIKOLETTA

A CIKK TÁMOGATÓJA:

AGRÁRMINISZTERIUM

ÁTLAGSZÉP NORMÁLSÚLY- KISASSZONY

◆ Hol volt, hol nem volt, a férjem egyik este mesét olvasott a lányainknak.

„Fekete-tengernek a hetvenhetedik szigetjében vagy három nádszál, a középsőben van a világszép királykisasszony, a két szélsőben a két szobalánya. Hiszen a királyfinak sem kellett egyéb...„

Ezen a ponton anyaként úgy éreztem, közbe kell avatkoznom.

– Bocs, de miért pont ezt a mesét olvasod nekik? – susogtam a fülébe. – Annyira torz ez a testkép, amit közvetít! Csak akkor vagy jó csaj, ha nádszálvékony vagy? Hát ez egyenes út az anorexiához. Nem próbálsz meg inkább egy olyat keresni, ahol normál testalkatú lányok szerepelnek?

Apa máris lekeveri a mesét, keres másikat.

„Zöld Péter megtudta, hogy a királyleány olyan fiúhoz akar férjhez menni, aki úgy elbújik előle, hogy ő meg nem látja soha. Ha meglátja, nyomban fejét veszi. De ha nem látja meg, akkor az övé a királylány és a fele királyság. Hát az első reggelt megérte Zöld Péter, elindult...„

Na jó, ezt már nem bírtam tovább hallgatni.

– Figyelj, az igaz, hogy normális testalkatú, de amúgy meg egy nárcisztikus hisztérika, ne már, hogy ilyen bántalmazó kapcsolatmodellt mutatsz a gyerekeknek!

A férjem sóhajtott, és nagyot lapozott a Magyar Népmesékben. Olyat keresett, ahol férfi a főhős, hogy elkerülje a további súrlódásokat.

„A furfangos cigány. Volt egyszer egy cigány, akinek nem volt egyebe, csak két garasa egy pohár sörre. Megvette a sört, és letette az asztalára, ott iszogatót bánatában. Egyszer csak elszunnyadt, és kidöntötte a sört. Odagyűlt a sörre egy csomó légy. Amikor a cigány felébredt...„

– Ugye ezt most nem gondolod komolyan? Ezzel kriminalizálsz a roma embereket!

– Most mivel kriminalizálsz, hogy sört isziki?

– Nem, azzal csak egy mihaszna alkoholistának állítod be. A címmel kriminalizálsz. „Furfangos” – érted, finomodó kis célzás arra, hogy nyilván tolvaj. Légy szíves, mesélj nekik olyan mesét, amitől gazdagszik a lelkük, és nem lesznek egyre előítéletesebbek, jó?

– Oké, gyerekek, most apa mesél nektek egy vicces mesét, amiben nem lesz semmi hiba! „Volt egyszer egy szegény ember, annak volt három fia. A legnagyobbikat Nyakiglábnak, a másodikat Csupahájnak, a legkisebbiket Málészájnak hívták. Ezek annyit tudtak enni, hogy...„

Nem akartam elhinni, hogy ennyire érzéketlen tud lenni az ember, akivel az életemet összekötöttem!

– Te normális vagy? Fogyatékkal élő embereket gúnyolsz ki, ahelyett, hogy az akadálymentesítés fontosságáról beszélnél a gyerekeknek?

– Nem én gúnyolom ki őket, hanem a MAGYAR NÉP! – kiabált magából kikelve a férjem – mert EZEK A MAGYAR NÉPMESÉK!

– Lehet, hogy ezért tart itt ez az ország! – morogtam.

– Jó, akkor elmesélem az én gyerekkori kedvenc mesémet: lányok, a Macskacicó következik! „Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. Ennek a királynak volt három fia. Hát ezek a fiúk már mind házasodnivalók voltak. Azt mondta az apjuk...„

– Még mit nem!!! Ezt a nőket tárgyiasító rettenetet az én lányaimnak ugyan elő nem adod! Nem zavar, hogy a Macskacicóban a férfiak csak használják a nőket?

– De a mi hősrünk pont hogy bátor volt, bevállalta, hogy macskát szeret!

– Persze, de csak amikor már királylánnyá változott...

– Most ne lyukadj ki megint anyámékra, mert felrobbanok. Na jó, akkor mesélj nekik te. Mondd el a tökéletes mesét.

Hiszen nekem se kellett egyéb! Már mondtam is.

– Volt egyszer, hol nem volt, élt egyszer egy kedves, hétköznapi, egészséges testalkatú leány, úgy hívták: Átlagszép Normálsúly-Kisasszony. Megismerkedett egy nagyon tehetséges Roma Informatikus Királyfival, akire hamarosan oda is költözött. Remek párt alkottak, a királyfi hamar rendszergazda lett az összes környékbeli királyságban, Átlagszép Normálsúly-Kisasszonyból pedig közigazdász vált. Kicsit jobban is keresett, mint a királyfi, de nem volt ebben semmi különös. Három gyermekük született: Nyakigláb, Csupaháj és Málészáj. Mindhárman különleges nevelési igényű gyerekek voltak, de nem adódott ebből probléma, pikk-pakk, akadálymentesítették a királyi udvart. Informatikus Roma Királyfi nagyon odafigyelt rá, hogy Átlagszép Normálsúly-Kisasszonynak legyen elég én-ideje, hogy tudjon töltődni a gyerekek mellett, Málészájjal pedig már egyenesen ő ment gyesre, mert Átlagszép Normálsúlynak pont akkoriban adódott egy visszautasíthatatlan álláslehetősége. Jól éltek, ha nagy ritkán adódtak is közöttük konfliktusok, asszertív kommunikációval hamar elsimították őket.

És boldogan éltek, amíg meg nem haltak.

Aki nem hiszi, járjon utána!

A Pannónia Filmstúdió Kecskeméti Műtermének egyik legnagyobb sikere a *Magyar népmesék*, amely a hazai rajzfilmgyártás aranykorából való. Az alkotók a képi anyag kialakításánál a történelmi Magyarország területéről 100 évvel ezelőtt összegyűjtött díszítőművészeti kincseket használták fel, a *Kaláka* együttes pedig magyar népdalokat dolgozott fel a kísérőzenéhez. A népmesék kedvessége, humora, ravaszsága, pajkossága nemzetünk karakterét jeleníti meg.

SZÖVEG –
DÉR KATALIN klasszika-filológus

SOROZAT –
BIBLIA ÉS IRODALOM

ÚJÉVRE

◆ Szilveszter és újév napja az öröme és a vigasságé. Valami lezárul, valami új kezdődik. A költő a lezárás és az újrakezdés örömének legmélyebb, ritkán vagy talán sohasem tudatosuló spirituális okát, forrását ragadja meg a versben. Egy új nap reggelén le lehet tenni a tegnapot terheivel, gondjaival, mulasztásaival, elhibázott pillanataival együtt, s az új évben a tavalyi esztendő úgyanígy. Mert a kereszt óta a hívő ember megvallott „vétke, mulasztása Jézus vére alatt” van, immár megbocsátva, sőt elfeledve. Isten ugyanis, amikor már a kereszt előtt évszázadokkal új szövetséget helyezett kilátásba az embernek, e szövetség egyik legfőbb újdonságaként ilyen ígéretet tett: akkor majd „megbocsátom bűneiket, és vétkeikre többé nem emlékezem” (Jeremiás könyve 31, 34). Nemcsak bocsánatot ad tehát a múltbeli bűnökre – ezt megtette addig is, a kereszt előtt, az új szövetség előtt, az Ószövetség embereivel is –, hanem el is feledi azokat. Márpedig amit a mindentudó Isten, úgymond, „elfelejt”, amit ő nem tud, az *nincsen*, nem létezik többé, és mi tisztán

léphetünk tovább az új napra, az új esztendőre. Ez az új szövetség legnagyobb kegyelme. Miért? Azért, mert Jézus Krisztus a bűnöket, minden ember minden bűnét felvette magára, és testében felvitte a keresztre, elszenvedve értük a büntetést – márpedig Isten ugyanazért a bűnért nem büntet kétszer, egyszer Jézust, majd még egyszer az embert is. Ilyen még az emberi bíróságokon sem lehetséges, még kevésbé Istennél. Ezért van meg minden okunk, jogunk arra, hogy tisztán léphessünk tovább tegnapjaink után, az elmúlt esztendő után, hogy „a tegnap útja már mögöttünk maradjon”. Mindemellert per sze tapasztalatom szerint nagyon hasznos, ha újév napján, a szilveszter utáni kialvatlanság óráiban az ember összeszedi, sőt le is jegyzi magának az elmúlt esztendő sikereit, eredményeit, különösen szép perceit, és természetesen kudarcait, bal lépéseit is, az utóbbiakat csakis tanulságul.

Ugyanakkor minden napjára úgy is tekint a költő, mint a lehetséges utolsóra, hogy „úgy váljék valóra, legyen terve tette, mintha soha többé holnap nem követné”, hiszen nem lehet bizonyos abban, hogy adatik még egy. „Hadd nézzek Istenem, minden új napomra, mintha első lenne és utolsó volna.” Első és utolsó: ez a dialektika a garanciája annak, hogy a továbblépés a tegnapi vétségektől nem vezet felelőtlenséghez. ◆

Túrmezei Erzsébet:

ELSŐ ÉS UTOLSÓ

Mintha minden napom a legelső volna,
új feladatokba vezetne, sodorna;
hisz a tegnap útja már mögöttem maradt,
vétke, mulasztása Jézus vére alatt.
Előre siettet mindig új kegyelme,
mintha minden napom a legelső lenne!

És mintha utolsó lenne minden napom,
végső lehetőség, utolsó alkalom...
Úgy váljék valóra, legyen terve tette,
mintha soha többé holnap nem követné.
Hadd nézzek Istenem, minden új napomra:
mintha első lenne és utolsó volna.

Jan Vermeer van Delft (1632–1675): Nő mérleggel. Olaj, vászon, 1664 körül

SZÖVEG –
LOVÁSZY LÁSZLÓ

KARÁCSONYI

◆ Miközben végeláthatatlanul esett a hó, farkasordító hidegben meneteltek a tengerészgyalogosok, és mindenki a szeretteire gondolt. Meg arra, hogy az ellenség ott van a hátukban, napról napra többet és gyorsabban kell haladni, mert túlerőben vannak. Olyan hideg és sötét volt már napról is, hogy a friss hó szürkésnek látszott. Zöldeken egyenruhájukat, sisakjukat is teljesen befedte. Egy idő után pedig a súlya is nyomasztóvá vált, mert a teljes menetfelszereléssel együtt minden gramm és deka számított.

Úgy érezte magát, mint a mitológiai Atlasz, aki a hátán cipeli a Földet. Joe egy ideje már nem is érezte a lábát, annyira hideg volt itt az európai hadszíntéren gyártott bakancsokban. Előző este, a táborútnél látta, hogy szakasza egyre több tagjának elfagytak a lábujjai, ami nem is volt csoda: a hőmérő higanyszála a napokban már mínusz harminc fokot is mutatott.

Két hónapja, amikor még kellemesebb őszi idő volt, a foglyul ejtett ellenséges katonáknak sokszor nemhogy kesztyűje, de még bakancsa sem volt. Akkor még az amerikai, a hazai és a főleg britekből álló ENSZ-csapatok felgyorsították az előrehaladást az északi határ felé, és úgy tűnt, hamarosan a teljes ország az irányításuk alá kerül. A győzelem elérhető közelségben volt – de azóta fordult a kocka, jött a december, és 80 000 kínai katona özönlötte el a határt, megállítva az amerikai-ENSZ sereget. Ők mindössze 15 ezren voltak – az I. hadosztály, a X. hadosztály és még egyszer ennyien az ENSZ zászlaja alatt.

Egy hete már csak visszavonultak, több tízezer menekülttel. Századosként személyesen több tucat katona életéért felelt. Különösen nyomasztóan hatott rá az, hogy csapdába kerültek – és egyetlenegy út maradt: a menekülés. Rengeteg embert veszítettek az utóbbi néhány hétben.

Ahogy kiértek a kisebb erdős vidékről, még a nap sem látszott a nagy szürkéségben, mint ahogy a menetelő sor legeleje sem. Hirtelen elállt a hóesés, és a nap elől is elhúzódtak a felhők. Lassan kirajzolódni látszott, hogy pontosan hol vannak. A százados fölemelte és ökölbe szorította a kezét, a sor megállt, valósággal megdermedt. Volt, aki kis mozdulatokkal elkezdte lerázni magáról a havat, mire a többiek püsszegni kezdtek, hogy ne csináljon őrültséget, ne könnyítse meg a távoli mesterlövészek dolgát.

Amikor a távoli hegyek kontúrjai egyre erősebben rajzolódtak ki a szemük előtt, egy kisebb völgyben találták magukat, majd sietve továbbindultak. Hamarosan, ahogy áthaladtak egy újabb dombon, feltűnt a megváltást hozó kikötő is, ahol hajók tömegei várahoztak. Ahogy közeledtek a kikötőhöz, a százados meglátta az I. tengerészgyalogsági hadosztály parancsnokát, Oliver Prince Smith vezérőrnagyot, amint az út szélén parkoló dzsipjében áll, és tisztelőleg a menetelő oszlopnak, bátorítva a katonákat a gyorsabb haladásra. Körülötte álló beosztottjai is idegesen hajtották a holtfáradt katonákat, csokoládékat osztogatva nekik, hogy minél hamarabb kihajózzanak.

Illusztráció: Balassa Nikolett

FÉNYEK

Joe megállt, megtörölte izzadt homlokát, tisztelettel a vezérőrnagynak, aki felismerte, és név szerint üdvözölte őt.

– Vezérőrnagy úr, ez már a harmadik világháború, és visszavonulunk?

– Még hogy visszavonulunk, százados?! Egy fenét, előre haladunk – egy másik irányba! – csattant fel a mindig szelíd parancsnok, aki Szöült foglalta vissza nemrég. Mintha elmosolyodott volna, majd előrehajolt, és azt suttogta:

– Legyen büszke arra Joe, hogy túlélte egy ekkora túlerővel szemben! A chosin-i kevesekhez tartozik! Siessen haza Joe, karácsony van!

Az esti órákban, amikor az utolsó katona is a fedélzetre lépett, s egyszerre 190-nél is több hajó hagyta el a partot, egy, a tengert is megrázó robbanássorozat futott végig a kikötőn, és percekkel belül lángokban állt az egész városrészt.

Sok ezer megmenekült és magát kiválasztottnak érző katona a hajókorlátra támaszkodva nézte az égő kikötőt, s szemükben könny gyűlt a lángoló várost látva, ahogy az otthoniakra gondoltak. Aztán arra, milyen meghiúsult a karácsony otthon, ha a fenyőfa csillagszóróját láthatják szereteteik csillogó tekintetében, s nem a saját szemükkel Hungnam pusztulását. ♦

(Részlet a szerző novellájából)

Changjin-ho medencéje (angolul: Chosin Reservoir) az első és egyetlen olyan ütközet és háború helyszíne volt, ahol

az amerikai és a kínai népi (kommunista) hadsereg közvetlenül úgy csapott össze 1950 decemberében, hogy becslések szerint közel 60 ezer ember esett el a nagyjából két hétig tartó villámháborúban. Ezt, a harcoló felek jelentőségét nézve, akár egy eltitkolt, gyorsan lezajlott, harmadik világháborús csatának is lehet tekinteni. 1950-ben az amerikai harcoló katona lett az Év Embere a Time magazin címlapján (az illusztrált képen szereplő férfi nevét nem írták ki, katonaként szerepel), ahogyan 1956-ban a magyar szabadságharc is a fedőlapjára kerül.

Akik túléltek, kiérdemelték a The Chosin Few nevet (szabad fordításban: a chosin-i kevesek). Őket az amerikai tengerészgyalogosok történetének legnagyobb hőseiként tartják számon, a történetben szereplő Oliver Prince Smith vezérőrnaggyal együtt.

A közel 100 ezer menekülttel együtt visszavonuló csapatok Hungnam kikötőjéből 193 hajó fedélzetén távoztak Korea északi részéből a dél-koreai Puszan felé. A kínai, észak-koreai seregek a 38. szélességi fokig hatoltak vissza, elérve a jelenlegi határokat a két Korea között.

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

RENDEZNI KÖZÖS DOLGAINKAT

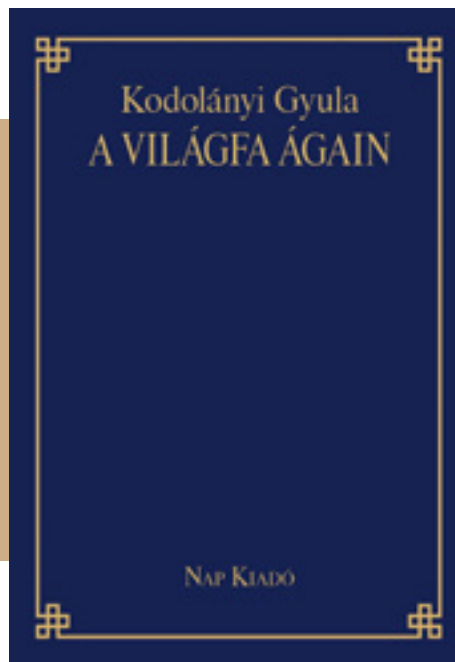
Múltunk, sőt jelenünk is tele van kibeszéletlen kérdéssel, problémával. Olyan köteteket veszünk most sorra, amelyek tisztánlátásunkat segítik elő.

- ◆ **SZÁNTÓ T. GÁBOR KELETIPÁLYAUDVAR, VÉGÁLLOMÁS** című regényét először 2002-ben jelentette meg a Magvető Könyvkiadó. Az 1966-ban született szerző, a *Szombat* című zsidó kulturális és közéleti lap főszerkesztője, most a javított változattal állt elő. A Rajk-per idején játszódó történet olyan izgalmas, mint egy krimi. Két főszereplője hajdan együtt indult a cionista mozgalomban, ám 45 után egyikük, *Benedek György* az államvédelmi hatóságnál kezdett dolgozni, másikuk, *Friedmann Benjámín* nem cserélt köpönyeget. Az ambiciózus Benedeket azzal bízzák meg főnökei, hogy Friedmannból beismerő vallomást csikarjon ki, miszerint Rajk a cionistákkal együttműködve ásta alá a népi demokráciát. Ha Benedek nemet mond, kiderül be nem vallott cionista múltja, s akkor vége, ha igent, elárulja régi barátját. Két tűz között őrlődik, nem úgy, mint felesége, a polgári családját megtagadó *Engel Kata*.

A regény minden egyes szereplőjének sorsa a magyarországi zsidóság előtt álló lehetőségeket, morális dilemmákat jeleníti meg. Hazug leegyszerűsítés, hogy 45 után a magyar zsidók az átélt borzalmak hatására egyként álltak be a kommunista táborba, hogy Rákosiék szekerét tölték. A zsidó polgárságot éppúgy üldözték, mint a rendszer nem zsidó ellenfeleit. Felekezeti alapon nem volt különbség. Ezt példázza a könyvben az Engel család meghurcolása. Ha csak ezt vésné az agyunkba Szántó T. Gábor regénye, akkor is fontos műnek tartanánk, de vannak egyéb erői is. 2002-ben azt vetették a szerző szemére, hogy lektúrt írt, sok-sok olvasócsalagató fordulatral. Ma már azt mondhatjuk, tudatos volt a krimi és a szerelemi szál beiktatása, ezek miatt juthat el a szélesebb közönséghez ez a nagyon fontos üzenetet hordozó regény.

(*Scolar Kiadó, 4999 Ft*)

GRANASZTÓI PÁL EGY PATRIÓTA ÉLETE. MAGYARORSZÁGON A XX. SZÁZADBAN

című félezer oldalas könyvének kéziratát a hagyatékban találták meg a leszármazottak, s a szerző unokája, *Granasztói Olga* irodalmár, textológus rendezte sajtó alá, s látta el jegyzetekkel. Granasztói Pál (1908–1985) az 1960-as, 70-es évek egyik legismertebb városépítész-e és írója. Szépirodalmi munkái (köztük a *Vallomás és búcsú*, a *Liane*, a *Múló világom*, az *Ifjúkor a Belvárosban*, az *Alakok, álmok*) több tízezer példányban keltek el, mert hiányt pótoltak, arról szóltak, amit a művelt közönség is a bőrén érzett, hogy a polgári világot elsodorta a történelem. Granasztói minden műve önéletrajzi írás, ő mindig saját élményeiből építkezik. Elmegy a Kádár-kori kimondhatóság végső határáig, ezért kerülhetett be az olvasók által nagyra becsült, túrt írók közé. Könyveit nem tiltották, de nem is támogatták. És most kiderült, hogy a pragmatikus, konfliktuskerülő városépítész-író az utókornak is írt egy nagy önéletrajzi munkát, amelynek egyes részeit a megjelent művekből

ismerheti a közönség, de valós világképét, élete nagy élményeit nem hozhatta nyilvánosságra. Hogyan lesz egy felső középosztálybeli, társasági kedvenc, sűrűn bálozó fiatalemberből felelős értelmiségi? Kik hatnak szellemi fejlődésére? Mit jelent a Horthy-korszakban baloldalinak lenni? Hogyan működött a Rákosi-féle kommunista diktatúra? Megoldás-e a félreállítás vagy az emigráció? Mi tarthat Magyarországon egy hazája jövőéért aggódó városépítőt? Ki az igazi patrióta?

Az életrajz legszebb része az 1956-os forradalom eufóriájának leírása. A hirtelen fellobbanó magyarságszeretet, s az életfilozófia újrafogalmazása. A hátralévő éveket is átható „itt élned, s halnod kell” gondolat megerősítése.

(*Magvető Könyvkiadó, Tények és Tanúk sorozat, 5499 Ft*)

KODOLÁNYI GYULA A VILÁGFA ÁGAIN címmel visszatekint életútjára. *Csűrös Csilla* újságíró inspiráló kérdései készítetik számvetésre. Az 1942-ben született Kossuth-díjas költő beszél gyermekkoráról, tétova

pályakezdéséről (csak Műegyetemi próbálkozás után jött a bölcsészet, ahol az amerikai költészet tudós értőjévé, később remek műfordítójává vált). Vall arról is, hogyan, milyen nehézségek után talált rá költői hangjára. Mit jelentett neki nagybátyja, *Kodolányi János* tanítása, mit tanult apósától, *Illyés Gyulától*, milyen ismereteket, barátságokat kötött amerikai útjai során. Hogyan kapcsolódott be a közéletbe.

A ritkán megnyilatkozó Kodolányi Gyula emlékezéseinek legizgalmasabb lapjai a rendszerváltás első éveit idézik meg, az *Antall József* közelében töltött esztendőket. Sokan sok mindent írtak már a rendszerváltás utáni első miniszterelnökről, de közelről – Kodolányi kormányfőtanácsos volt, gyakran utazott együtt Antallal, részt vett a kormányüléseken, módja volt bizalmas beszélgetéseket folytatni főnökével – kevesen ismerték. Kodolányi élményszerűen elemzi az antalli külpolitikát, rámutat arra, miért volt a 90-es évek elején Közép-Európa legtekintélyesebb államférfija, milyen nehézségekkel kellett szembenéznie. Milyen belpolitikai, gazdasági gondokkal kellett megküzdenie, miért következett be szakadás az MDF-ben?

Ezekről az évekről sok emlékezés, sőt még fiktív Antall-napló is született, de ilyen alapos és lényeglátó elbeszélés még nem. A szemérmes Kodolányi bevallja, hogy élete egyik legnagyobb élménye ez az Antall közelében eltöltött három és fél év. A másik nagy élmény *Mádl Ferenc* tudósi, emberi, politikusi nagysága. Neki is tanácsadója volt Kodolányi Gyula.

(*Nap Kiadó, 3900 Ft*)

HELGA FLATLAND EGY MODERN CSALÁD című könyve nem a múlt értékeléséhez kíván hozzájárulni, hanem napjaink nagyon is izgalmas társadalmi kérdéséhez. Mit jelent az egyes ember életében a család, szükség van-e rá, avagy végzetesen idejét múlt, kiüresedett intézmény? A fiatal norvég írónő feltűnően érett regényében szellemes, okos választ ad.

Apa, anya, a legidősebb lány férjével és két gyermekével, a középső lány élettársával, a lázadó legkisebb fiú pedig magában Rómában ünnepli az apa hetvenedik születésnapját. A nagy vacsorán a köszöntők után a szülők bejelentik, hogy elválnak, mivel a gyerekek felnőttek, már nincs közös feladatuk, kihűlt a kapcsolatuk.

A gyerekeket sokként éri a bejelentés, és kutatni kezdenek a múltban. Hiába, mert az apró testvéri összezördüléseken kívül csak a közösen töltött nyaralásokra, ünnepekre, nagy ebédekre tudnak visszaemlékezni. A két lány olyan családot szeretne, mint az övék volt, azon igyekeznek, hogy újra összehozzák szüleiket. Az elkényeztetett fiú, aki az alkalmi kapcsolatok híve, és soha nem akar megnősülni, folyamatosan szülei döntését élteti. Nem meséljük el, mi történik a fiatalok életében, csupán annyit mondunk, óriási, drámai változások mennek végbe. Családban élni nem könnyű, üzeni a regény, de hozzáteszi, család nélkül sokkal nehezebb. Az üzenet azért nem üres frázis, mert az írónő remek, lélektanilag hiteles figurák sorsán keresztül mondja el véleményét a modern világról. Az élvezetes, okos regényt *Medgyesi Ágota* fordította magyarra.

(*Prae Kiadó, 3990 Ft*) ♦

SZÖVEG –
LACKFI JÁNOS

SOROZAT –
#JÓÉJTPUSZI

Dagonyázás

◆ Ezek ott a templomban mit verik a mellüket, hogy így meg úgy, de bűnösök, jaj, én vétkem?

Ha azok is, minek dagonyáznak folyton a bűntudatban, tudhatnák az okos pszichológiai cikkekből, hogy nem segít, sőt...

Inkább lépjenek tovább, koncentráljanak a fejlődésre, és felejtsek el, nem?

Van ebben igazság, de ez most más. Mikor belépek Isten elé, hogy találkozzak vele, megrendít, hogy a jóra törekedve is mennyi rosszat vagyok képes művelni.

Ha nem vallom meg, a napnál világosabb valóságot tagadom le.

Az pedig eltorzítaná a látásomat.

Kétségkívül szeretetlen voltam, hiú, önző, habzsoló, erőszakos.

Ez pusztán ténymegállapítás.

Ha kicsit is szeretnék fejlődni, szembenézni magammal, ezt fel kell vállalni.

Lepakolom Isten elé a terheket, tessék, kezdjen ő velük valamit most már.

Van hatalma felszabadítani, ne szolgáljam többé saját gonoszágomat.

Így tisztulok meg a találkozás előtt.

Nem az én erőmből, hanem az övéből.

Ő a ház gazdája, én meg focilabdával betörtem az ablakot.

Lehet, nem akartam, de megtörtént.

Nem fogja leharapni a fejemet, de az a minimum,

hogy ne fogjam rá a szomszéd sráca. Az első lépés a gyógyulás felé.

Felesleges fetrengeni a bűnbánatban, tapicskolni a székenben, színészkedve megalázni magamat.

De szabad teljes szívvel átéreznem,

hogy sok mindent elszúrtam, és kérhetem a tartozás elengedését.

Isten annyiszor vár vissza,

ahányszor eltávolodtam tőle.

Ahogy az átlagosan jó szülő

sem mondja gyermekének:

kétszázötvenháromszor bekötöztelek,

itt a határ, a kétszázötvennegyedik

sebtapaszt nem ragasztom fel, vess magadra,

nem futok többé gyógyszerért.

Tehát amíg Isten tart készleten

megbocsátást, addig érdemes újra

és újra lába elé hordani bűneimet,

és kérni a feloldozást. ◆

François Gilot: Keleti város II. 1977. olaj, vászon, 65x54 cm

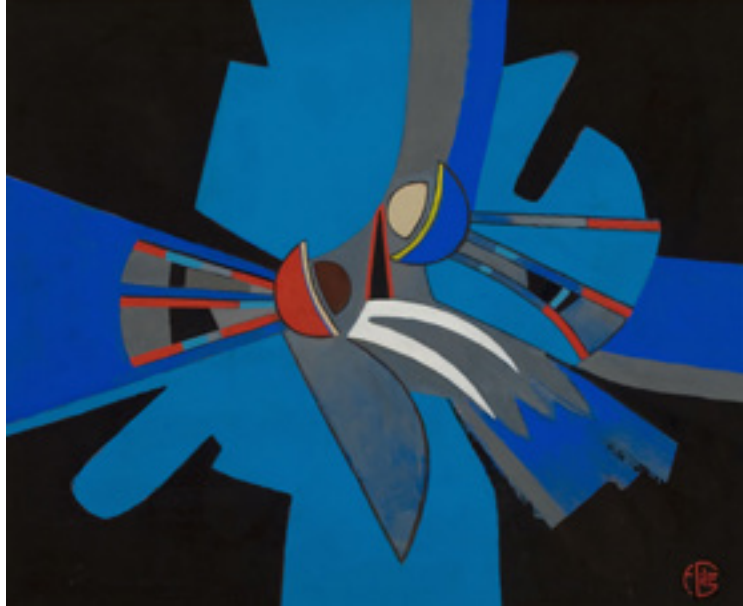
SZÖVEG –
NAGY VILLŐ

BELSŐ FÉNY

Bár már régóta a saját útját járja, a mai napig Picasso múzsájaként emlegetik a New Yorkban élő *François Gilot*-t, akinek 100. születésnapján konferenciákat és kiállításokat rendeznek többek közt Magyarországon is.

François Gilot: Tájkép oszloppal és fejjel. 1966. akvarell, papír, 56x76 cm

François Gilot: Üstökösök ütközése. 1994. olaj, vásznon, 60x73 cm

◆ A Várfook Galéria egyik termében pergő portréfilm főszereplője lenyűgöz. Hiába várom az öntudatos művészt, a 20. század nagy tanúját vagy a mély bölcsességek oraculumát, a kilencvenen túli François Gilot fizikailag, szellemileg is frissen maga a természetesség. Európai műveltsége, intelligenciája, művészi sikerei és az alkotómunka folyamatos diszkurzivitása olyan magától értődő közeg számára, mint a levegő. Tapasztalataimat megerősíti Kovács Krisztina művészettörténész, a galéria munkatársa, aki néhány évvel ezelőtt még személyesen, New York-i otthonában találkozhatott Gilot-val, és tanúja volt a művész számtalan gesztusának, amelyek szintén a fentieket bizonyítják.

Gilot-nak személyes kötődése is van Magyarországhoz: a művész ifjúkorában Párizsban, Rozsda Endrétől kezdett el festészetet tanulni. Különleges barátságuk Rozsda haláláig megmaradt, ennek néhány, csaknem zavarbaejtően bensőséges dokumentumát láthatjuk a galériától néhány méterre található Várfook Projekt Roomban.

A fiatal Gilot Picassóval kötött házasságát máig szívesen tárgyalja a sajtó egy-egy kiállítása kapcsán, ő maga magyarul is megjelent könyvében már megírta ennek részleteit. Készségkívül hatottak egymásra művészi szempontból, ennek nyomait még a laikus látogató is felfedezheti a mostani kiállításon is. Ugyanakkor, mint Kovács Krisztina elmondja, házasságuk alatt Gilot művészete szinte csak grafikák készítésére szorítkozott, sokkal jelentősebb volt az az állandó beszélgetés, amelyet a házaspár a művészetről folytatott együttélésük tízéves periódusa alatt. Gilot hosszú művészi pályájának sokszínűségét is

reprezentálja a mostani tárlat. Láthatjuk a konstruktív irányzat és Matisse hatását is, ezek mellett a szimbólumok nyelvén is szól a nézőhöz. Mindig fontos számára, hogy a nézőnek kapaszkodót nyújtson. Gyerekkorában édesapjától hallott mitológiai szereplők, motívumok konkrétan vagy elvontabban is témává válnak ecsetje nyomán. A vándorlás, a hajó, a tenger vagy a gordiuszi csomó többször is megjelenik, ezek az alkotások sorozatokat is alkotnak. Gilot egyik legtöbbször használt szimbóluma a madár. A megformálás módja gyakran ősi, keleti ábrázolásokat idéz, és egy idő után Gilot madarai már a vásznon és keret kötelékét is levetik magukról. Az 1980-as években „lebegő festmények” születnek a japán fali tekerckép és a tibeti pamutra vagy selyemre kerülő tankák mintájára, sokszor hatalmas méretben. E képek egyszerre meditatívak, harmóniát sugározóak a szigorú kontúrok miatt, de ugyanakkor dinamikusak is a hordozófelületnek köszönhetően.

Gilot későbbi férje, akivel csaknem húsz évig voltak házasságok, Jonas Salk amerikai orvos és kutatóorvos lett, aki felfedezte és tökéletesítette az első oltást, amely biztonságosnak és hatékonynak bizonyult a gyermekbénulás ellen. Mikor egy riporter a nagyformátumú férfiakhoz való vonzódását firtatta, Gilot így válaszolt: az oroszlanok oroszlanokkal párosodnak, nem pedig egerekkel.

Egy újításokkal teli életpályát, különleges színvilágot, az antik mitológia újrafogalmazását, valamint egy különleges egyéniséget ismerhetünk meg a Várfook Galéria kiállításának köszönhetően. ◆

**MEGTEKINTHETŐ 2022. JANUÁR 15-IG
A VÁRFOK GALÉRIÁBAN.**

SZÖVEG –
JEAN ORSOLYA

A cikk a Magyar Turisztikai Ügynökség
szakmai támogatásával készült.

TÖRTÉNELMI FÜRDŐHELYEK, AMELYEKET MÁR ÜKAPÁINK IS LÁTOGATTAK

Nagy múltú fürdőhelyeink vizében római császárok és török pasák is előszere-
tettel mártóztak meg, gyógyító erejükben *Rákóczi Ferenc* és *Jókai Mór* is hitt.
A legkellemesebb ilyenkor, a téli, hideg napokban megmártózni bennük, ezért
érdemes közelebről is megismernünk őket.

◆ ÓKORI FÜRDŐPARADICSOM

A pezsgő fürdőélet már a Római Birodalom virágzása idején is jellemző volt a Kárpát-medencére, amelyre a rómaiak „fürdőparadicsomként” tekintettek. A Római Birodalom bukása után a fürdőélet Európa-szerte hanyatlásnak indult, a vallás ugyanis sokáig tiltotta a nyilvános fürdést. Ennek vetett véget a török hódoltság korszaka. A törökök vallásának mindig is elengedhetetlen része volt a fürdő kultúra, ezért ha teheték, a meghódított területeken is fürdőket emeltek. Országunkban több fürdőt is építettek – Budán, Szegeden, Esztergomban, Szolnokon és Egerben –, köszönhetően a hatalmas gyógyvízkészletnek. Az általuk alapított számos fürdőből Egerben és Budán ma is látogatható hamamok, azaz törökfürdők, valamint gazdag fürdő kultúra maradt ránk.

A ma is teljes pompájában látogatható egri Török Fürdőt *Arnaut pasa* emeltette, a gyönyörű, arany kupolás fürdőben a híhú mohamedánok tisztálkodhattak. 100 évvel a fürdő alapítása után, amikor a törökök elhagyták az országot, a fürdőt birtokba vették a magyarok. A Rákóczi-szabadságharc idején állítólag többször is járt itt a fejedelem, hiszen az általa felszabadított országrésznek Eger volt a központja. A Török Fürdőben található víz gyógyhatását ma is élvezhetjük, köszönhetően a benne oldott radonnak, amely gyulladáscsökkentő, és fokozza a szervezet endorfintermelését, így a közérzetre is kedvezően hat.

TIPP: Ha Egerben töltünk egy hosszú hétvégét, barangoljunk be a környéket is, amely tele van csodás látnivalókkal! Olyan gyöngyszemekre bukkanhatunk, mint a bélapátfalvai ciszterci apátság, amely az egyetlen olyan középkori apátsági templom, amely túlélte a történelem viharait eredeti formájában. Vagy látogassunk el hazánk egyik legtisztább levegőjű, festői szépségű falujába, Noszvajra, és nézzük meg a falu határában a puha riolitufába vájt 70 barlanglakást. Ugyancsak kihagyhatatlan élmény Egerszalók: az ott csörgedező hévízforrás helyi védelem alatt áll, a több száz méter mélyről feltörő 65–68 Celsius-fokos víz által létrehozott képződményhez hasonló csak Törökország ázsiai részén, Pamukkaléban, valamint az egyesült államokbeli Yosemite Nemzeti Parkban található.

A TÖRÖKFÜRDŐ, MELY SOSE LÁTOTT TÖRÖKÖT

Az Osztrák–Magyar Monarchia idején Magyarország 200 fürdőhellyel rendelkezett. A legnépszerűbbek közé tartoztak Hévíz és Balatonfüred, amelyekhez csodatévő legendák is fűződtek. Ám leggazdagabbak gyógyvizekben kétségtelenül Buda és Pest voltak, amelyek termálforrásai napjainkban is összefüggő vízrendszert alkotnak. A város „fürdőtörténelmében” van néhány különlegesség is: ki gondolná például, hogy a Széchenyi fürdő egyik hőforrása épp a Hősök tere kellős közepén, Árpád vezér

Kép: Magyar Turisztikai Ügynökség

Törökfürdő, Eger

Saliris Resort, Egerszalók

Tófürdő, Hévíz

Rudas Gyógyfürdő, Budapest

lovának lába alatt bújik meg mintegy ezerméteres mélységben? Vagy hogy a Gellért-hegy sziklái alatt húzódó alagútban, a Gellért és Rudas fürdő között végigsétálva tucatnyi kútra akadunk, amelyekből forró víz tör fel? Hogy a télen-nyáron meleg, a budai Malom-tó partján álló, kupolás „török fürdő” bizony sohasem látott törököt, hiszen alig másfél évszázada emeltette egy merész vállalkozó? Hogy Budapest legpompásabb fürdőpalotája a termálvízben gazdag Margitszigeten állt? A Margit fürdőt, amely a háborúban megsérült, 1958-ban bontották le.

Így mosta el az idő jó néhány más nagy hírű hely emléket is. De azért a Monarchia időszakának fürdőkulturájából szerencsére sok minden megmaradt. Gondoljunk csak az akkoriban átépített török fürdőkre, így a Császárra, a Lukácsra vagy a „békebeli idők” eleganciáját sugalló, máig Európa-hírű Széchenyi és Gellért fürdőre, amelyek most is jó ismerősei minden budapestinek és azoknak, akik felkeresik a magyar fővárost.

AHOVÁ JÓKAI IS GŐZÖSSEL ÉRKEZETT

A 19. század második felében leginkább a vasút gyors fejlődése hozta meg a közönség kedvét, hogy felkeresse a hazai fürdőhelyeket. Jókai Móri is gőzhajón érkezett kedvenc helyére, Balatonfüredre, amelynek sokféle nyavalyára javallott számos gyógyforrása betegeket és egészségesek seregét vonzotta ide.

Hévíz kicsiny, télen-nyáron meleget árasztó tavában a középkorban még csak a környék lakói merítkeztek meg, maguk és jószágaik fájós tagjait kúrálva a vízben. Alig kétszáz éve fedezte fel az orvostudomány, hogy a tó medrét évmilliók energiáját magában rejtő tőzeges lúp alkotja, és gyógyító erejét a vízben szétszóródó finom iszapszemcsék adják. A mai modern terápia is az ősi tapasztalaton, a víz és az iszap áldásos hatásán alapul. Ez tette nevezetessé Hévizt a Monarchia idején, és ez teszi ma is a legnépszerűbb magyarországi gyógyfürdővé a hazai és a külföldi látogatók körében.

TUDDAD?

- › A Balaton térségében nagyjából évi 2000 a napsütéses órák száma, pont annyi, mint a francia Riviérán.
- › A legnagyobb valaha kifogott balatoni harcsa 103 kilót nyomott.
- › Európa legrégebbi vitorlásversenye, a Kék Szalag, 1934-ben került először megrendezésre.
- › A Zánka mögött található Hegyestű egy olyan félig elbányászott hegy, amely valójában egy egykori vulkán.
- › Az Édenkertet és a bibliai Frigyládát is mitikus kerubok őrzik, mint a Hévízi-tó bejáratát.
- › A hévízi kifolyón télen kenutúrákat szerveznek.

KŐOLAJ HELYETT GYÓGYVÍZ!

A korábban virágzó vidéki fürdőhelyek életében jelentős visszaeséssel járt az első világháború. Viszont a 20. században a fürdők száma mellett kínálatuk is szélesedett. Egyre több alkalommal épültek fürdők a tervszerűen a mélyből felszínre hozott, vagy a kőolajkutatás eredményeként felszínre tört vizekre. Ilyen módon létesült többek között Bükfürdő, Zalakaros, Hajdúszoboszló és Sárvár fürdője is. Ha kőolaj-nagyhatalom nem is lettünk, gyönyörű és nemzetközi szinten is rendkívül népszerű fürdőinket ennek a kutatásnak köszönhetjük. Dr. Bodnár János (1889–1953) vegyész professzor, valamint dr. Dalmany Zoltán (1880–1934) szerint „a hajdúszoboszlói víz ötszörösen hígított tengervíznek tekinthető, és nem más, mint a triász kori tenger felidézett szelleme”.

TIPP: Ha Bükfürdőn jársz, a Répcementi tanösvény szórakoztató és érdekes módja Nyugat-Magyarország és a Répce-vidék élővilágának megismerésére, amelyet hat interaktív tábla segít.

MAGYARORSZÁG KÖZÉPPONTJA

Tudtad, hogy Szarvas volt a Nagy-Magyarország földrajzi középpontja? Bizony, emlékmű is jelöli a különleges helyet a Körös partján. Szarvas egyik legnagyobb vonzereje éppen az, hogy közvetlenül a Körös mentén terül el. Igazi fürdőváros, ahol nagy múltja van a fürdő kultúrájának, hiszen már a török időkben is működött nyilvános gőzfürdő.

TIPP: A Szarvasi Arborétumban kapott helyet az ország számos épített csodájának kicsinyített mása, a Mini Magyarország kiállítás, és a gyerekek örömeire interaktívan kezelhető kisvonatpálya is van.

AHOL A BÁNK BÁN SZÜLETETT

Gyula az a város, ahol a történelem, a kultúra és a gyógyvíz kéz a kézben járnak. A város 800 éves történelmi múlttal rendelkezik. A Gyulai Várfürdő az egykori copf stílusban épült Almásy-kastély 8,5 hektáros természetvédelmi területté nyilvánított parkjában található. Az egyedül, különleges mikroklímájú parkban 300 évnél öregebb kocsányos tölgyek, 50 fajta örökzöld, 200 fajta lombhullató fa és cserje tekinthető meg. A legenda szerint Erkel Ferenc itt írta meg Bánk bán című művét.

TIPP: Ha meguntad a fürdőzést, húzz túrabakancsot, és irány a Mályvádi Őstölgyes, az Alföld második legnagyobb erdősege. Ha igazi különlegességet

akarsz látni, nézd meg a Nagy Bambuszkertetet, ahol 2000 m²-en közel 102 bambuszfajt találhatsz, és ha szeretnéd, akár haza is vihetsz magaddal egy növényt.

AZ ALFÖLD GYÖNGYSZEME

Az Alföld gyöngyszemeként emlegetett Gyopárosfürdő fürdő kultúrája több mint 100 éves múltra tekint vissza. A Gyopáros-tó vizének és iszapjának gyógyító erejét már akkoriban is ismerte és használta a környékbeli községek és tanyák népe. Nyaranta szekerekkel érkeztek a betegek, hogy a tó vizében és az annak partján ásott gödrök iszapjában gyógyítsák magukat. Gyopáros szikós vizét 1999-ben nyilvánították gyógyvízzé.

TIPP: Gyopárosfürdő különlegessége az éjszakai fürdőzés, amelynek igazán romantikus hangulata van, de kirándulni is lehet: a Kardoskúti Fehér-tó természetvédelmi terület, 150 faj átvonulóhelye, csodálatos úti cél, akárcsak a Gyopárostól 70 kilométerre levő Ópusztaszeri Emlékpark.

FÜRDŐZÉS UTÁN MÚZEUM

A 18–19. század kedvelt fürdőhelye volt Parád. Innen ered a sokak által csak bűdös vízként emlegetett Parádi víz, amelynek fogyasztása emésztési zavarok enyhítésére javasolt, külsőleg pedig női betegségek gyógyítására és bőrszépítésre is alkalmas. Ennek a kincsnek köszönhetően épült ki Parádfürdő, ahol a gyógyhatások legszelesebb palettája található Magyarországon: ezen a helyen ugyanis vasas, arzénos, timsós víz és kén-hidrogén savanyúvizek, de természetes szén-dioxid-gáz forrás is fakad.

TIPP: Parád és Parádsasvár több különleges látnivalóval várja az ideérkezőket. Itt található a híres Cifra istálló, amely a hazai kocsis világ emlékeit őrzi. A muzeális értékű darabok között találkozhatsz vadászkocsikkal, konflisokkal és fiákerrel, díszhintókkal meg hajtófogatokkal, de még egy halottaskocsi is helyet kapott a kiállított darabok között. Egy másik különlegességgel, a háromszáz éves múltra visszatekintő üvegfüvász művészetével a parádsasvári manufaktúrában ismerkedhetünk meg. A vezetett túra során láthatjuk, hogyan kerülnek ki a mesterek keze alól az izzó kemencéből a kristálycsodák. ♦

Forrás:

TermalOnline.hu;
Kósa László: Fürdőélet a Monarchiában, Holnap Kiadó, Budapest, 1999

KEZDD AZ ÉVET SOK SZERENCSEVEL!

JÁTSSZ ÉS
NYERJ AKÁR

50
MILLIÓ
FORINTOT!

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

A Sok szerencsét! sorsjegyet keresd a lottózókban!

További információ a www.szerencsejatek.hu honlapon.

#maradjonjáték

18

Tarts Velünk!

EGY
AKADÁLYMENTES
JÖVŐÉRT

A SZERENCSEJÁTÉK ZRT.
HISZ ABBAN, HOGY
A KORLÁTOKAT LEHETŐSÉGEKKEL
LEHET LEBONTANI.

Fanni Illés
ILLÉS FANNI
PARALIMPIAI BAJNOK

WWW.TARTSVELUNK.HU

SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

Játsz ünnepi sorsjegyeinkkel,

ÉS TÁMOGASD ÚJ BEFOGADÓ
JÁTSZÓTEREK ÉPÍTÉSÉT!

KISKARÁCSONY
FŐNYEREMÉNY

25 MILLIÓ
FORINT

NAGYKARÁCSONY
FŐNYEREMÉNY

100 MILLIÓ
FORINT

*Tartsz
Velünk!* EGY
AKADÁLYMENTES
JÖVŐÉRT

A sorsjegyet keresd a lottózókban!

További részletek a www.szerencsejatek.hu honlapon.

#maradjonjáték

18

2A MEGED

KORMOS PIROSKA

**SZOCIÁLPEDAGÓGUS
ÉVEK ÓTA SEGÍTI
A SZENVEDÉLYBETEG
SZÜLŐK GYERMEKEINEK
BOLDOGULÁSÁT**

Cikk az 54. oldalon

